

Chełm, dnia 12 listopada 2013 r.

KOMENDANT

NADBUŻAŃSKIEGO ODDZIAŁU STRAŻY GRANICZNEJ
IM. 27 WOŁYŃSKIEJ DYWIZJI ARMII KRAJOWEJ

Egz. nr 21

Pismo nr NA-NK-6562113
Data 12 11 2013

63 8002/13
2013-11-14

Pan ppłk SG Artur BAREJ
Komendant
Placówki Straży Granicznej
w Terespolu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), przekazuję wystąpienie pokontrolne z przeprowadzonej przez funkcjonariuszy Wydziału Nadzoru i Kontroli Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie w dniach 15 maja 2013 r. – 12 lipca 2013 r., w Placówce Straży Granicznej w Terespolu, ul. Wojska Polskiego 164, 21 - 550 Terespol, kontroli nt.: „Przestrzeganie zasad dotyczących użycia/stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej.”

- I. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 marca 2013 r., w którym to okresie Komendantem Placówki Straży Granicznej w Terespolu był mjr SG Artur BAREJ.**

Bezpośrednim przełożonym wyżej wymienionego był Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie.

- II. Kontrolę przeprowadził zespół w składzie:**
por. SG Monika PIEKARSKA – starszy specjalista Wydziału Nadzoru i Kontroli Nadbużańskiego Oddziału SG, na podstawie upoważnienia nr 24/13 z dnia 15.05.2013 r. - kierownik zespołu kontrolerów,
ppor. SG Mirosław BŁASZCZAK – starszy specjalista Wydziału Nadzoru i Kontroli Nadbużańskiego Oddziału SG, na podstawie upoważnienia nr 25/13 z dnia 15.05.2013 r.,
Edyta ĆWIK – specjalista Wydziału Nadzoru i Kontroli Nadbużańskiego Oddziału SG, na podstawie upoważnienia nr 26/13 z dnia 15.05.2013 r.

- III. Czynności kontrolne przeprowadzono:** w dniach: 04 czerwca 2013 r., w pomieszczeniach Placówki Straży Granicznej w Terespolu, w dniach 07, 10 – 11, 14, 20 oraz 25 czerwca 2013 r., w siedzibie podmiotu kontrolującego. Czynności kontrolne zakończono 25 czerwca 2013 r.

IV. Zakres kontroli.

Przestrzeganie zasad dotyczących użycia/stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez funkcjonariuszy SG w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31 marca 2013 r. przez funkcjonariuszy Placówki Straży Granicznej w Terespolu.

W toku kontroli sprawdzeniu zostały poddane następujące obszary:

1) Czy użycie środków przymusu bezpośredniego zostało udokumentowane pisemnym raportem do przełożonego i w książce służby, bądź (CBD SG SWK)?

Miernik: ilość przypadków użycia środków przymusu bezpośredniego nieudokumentowanych pisemnym raportem do przełożonego i w książce służby, bądź (CBD SG SWK).

Negatywna ocena: stwierdzenie przynajmniej jednego przypadku nie udokumentowania pisemnym raportem do przełożonego i w książce służby, bądź (CBD SG SWK) użycia środków przymusu bezpośredniego.

2) Czy przełożony funkcjonariusza zbadał zasadność, warunki i sposób zastosowania środków przymusu bezpośredniego?

Miernik: ilość przypadków nie zbadania przez przełożonego zasadności, warunków i sposobu zastosowania środków przymusu bezpośredniego.

Negatywna ocena: stwierdzenie przynajmniej jednego przypadku nie zbadania przez przełożonego zasadności, warunków i sposobu zastosowania środków przymusu bezpośredniego.

3) Czy użycie środków przymusu bezpośredniego było adekwatne do sytuacji określonych od § 4 do § 14 b rozporządzenia *w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej?*

Miernik: ilość przypadków użycia środków przymusu bezpośredniego w sposób inny niż określony w § 4 - § 14 b rozporządzenia *w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej.*

Negatywna ocena: stwierdzenie przynajmniej jednego przypadku użycia środków przymusu bezpośredniego w sposób inny niż określony w § 4 - § 14 b rozporządzenia *w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej.*

4) Czy w przypadku zastosowania środka przymusu bezpośredniego podejmowano działania o których mowa w § 15 rozporządzenia *w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej.*

Miernik: ilość przypadków nie podjęcia działań określonych w § 15 rozporządzenia

w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej.

Negatywna ocena: stwierdzenie przynajmniej jednego przypadku nie podjęcia działań określonych w § 15 rozporządzenia w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej.

5) Czy udokumentowano oddanie strzału ostrzegawczego? Czy zapoznano z dokumentem przełożonego?

Miernik: brak udokumentowania oddania strzału ostrzegawczego i nie zapoznanie się przełożonego.

Negatywna ocena: nieudokumentowanie oddania strzału ostrzegawczego.

6) Czy oddanie strzału ostrzegawczego zostało poprzedzone wezwaniami określonymi w § 19 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej?

Miernik: nieudokumentowanie informacji o wezwaniu osób do zachowania w sposób określony w § 19 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej?

Negatywna ocena: brak informacji o której mowa w § 19 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej w sporządzonej dokumentacji.

7) Czy informacja o użyciu środków przymusu bezpośredniego oraz oddaniu strzału ostrzegawczego została w formie meldunku przekazana służbie dyżurnej operacyjnej NOSG w rozumieniu Zarządzenia Komendanta Głównego SG nr 48 i Wytocznych Komendanta NOSG nr 8.

Miernik: nie przekazanie meldunku służbie dyżurnej operacyjnej NOSG o użyciu środków przymusu bezpośredniego oraz oddaniu strzału ostrzegawczego.

Negatywna ocena: stwierdzenie jednego przypadku nie przekazania w formie meldunku służbie dyżurnej operacyjnej NOSG informacji o użyciu środków przymusu bezpośredniego oraz oddaniu strzału ostrzegawczego.

Przyjęte kryteria oceny to: **legalność** – zgodność działania z przepisami, **rzetelność** w realizowaniu zadań – kierowanie się prawem i przewidzianym trybem postępowania oraz **celowość** - działań komórki.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta oraz zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz wskazanie osób za nie odpowiedzialnych.

W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o *Straży Granicznej* (tekst jednolity z dnia 11 maja 2011 r. Dz. U. Nr 116, poz. 675 ze zm.), w rozdziale 5 określono przypadki użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej. Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o Straży Granicznej, w razie zagrożenia nienaruszalności granicy państwowej lub niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom oraz bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia własnego lub innej osoby, funkcjonariusze mogą używać następujących środków przymusu bezpośredniego:

- 1) fizycznych i technicznych środków służących do obezwładniania bądź do konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów;
- 2) indywidualnych, chemicznych środków obezwładniających;
- 3) psów służbowych;
- 4) pałek służbowych;
- 5) pocisków niepenetracyjnych, miotanych z broni palnej;
- 6) paralizatorów elektrycznych.

Jeżeli środki przymusu bezpośredniego wymienione w art. 23 ust. 1 ustawy o *Straży Granicznej* okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, funkcjonariusz ma prawo użycia broni palnej wyłącznie w przypadkach określonych w art. 24 ustawy o Straży Granicznej. Warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego oraz postępowanie przy użyciu broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1998 r. w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej (Dz. U. Nr 27, poz. 153 z późn. zm.)¹.

Zgodnie z § 16 rozporządzenia fakt zastosowania **środka przymusu bezpośredniego** funkcjonariusz dokumentuje w książce służby oraz sporządza pisemny raport do przełożonego.

Przedmiotowy raport zawiera:

- 1) stopień służbowy, imię i nazwisko funkcjonariusza,
- 2) czas i miejsce zastosowania środka przymusu bezpośredniego,
- 3) dane osoby, wobec której zastosowano środek przymusu bezpośredniego,
- 4) szczególne powody oraz rodzaj zastosowanego środka przymusu bezpośredniego,
- 5) opis postępowania poprzedzającego zastosowanie środków przymusu bezpośredniego,
- 6) skutki zastosowania środka przymusu bezpośredniego,
- 7) w razie potrzeby określenie sposobu realizacji przepisów § 2 i 15,
- 8) inne ważne okoliczności zdarzenia,
- 9) dane ustalonych świadków zdarzenia,
- 10) podpis funkcjonariusza sporządzającego raport.

---

¹ Zwane dalej rozporządzeniem

Przełożony zgodnie z § 17 rozporządzenia **jest obowiązany każdorazowo zbadać zasadność, warunki i sposób zastosowania środków przymusu bezpośredniego** przez podległych mu funkcjonariuszy.

W przypadku użycia broni palnej zgodnie z § 22 rozporządzenia cyt.: „(...) *O każdym przypadku użycia broni palnej funkcjonariusz jest obowiązany niezwłocznie powiadomić bezpośredniego przełożonego oraz sporządzić pisemny raport do przełożonego.* (...)”

Ponadto informacje w zakresie tego, kiedy wyłącznie można oddać strzał ostrzegawczy oraz użyć broni palnej, zostały przesłane do jednostek i komórek organizacyjnych NOSG przez Komendanta NOSG pismami fax nr NA-WG-1038/09 z dnia 21.12.2009 r. oraz fax nr NA-ZG-926/11 z dnia 19.09.2011 r.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Zarządzenia nr 48 Komendanta Głównego SG z dnia 02 grudnia 2011 r. *w sprawie systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej*², użycie broni palnej przez funkcjonariuszy oraz użycie środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy wchodzi w katalog zdarzeń i danych statystycznych podlegających meldowaniu. Ponadto obowiązek dotyczący trybu składania meldunków, zakres meldowania i sposób opracowywania meldunków został dookreślony w Wytycznych nr 8 Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 29 grudnia 2011 r. *w sprawie pełnienia służby dyżurnej operacyjnej*³.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą w placówce straży granicznej w Terespolu ⁴ 24 razy stosowano środki przymusu bezpośredniego, których katalog został określony w § 3 rozporządzenia. w kontrolowanym okresie w PSG w Terespolu nie oddawano strzałów ostrzegawczych.

Raporty kierowano na adres Komendanta Placówki SG w Terespolu, a w przypadku jego nieobecności w służbie na adres osób go zastępujących.

Kontroli poddano 12 raportów o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego wg założeń określonych w „*Programie Kontroli*”⁵. Poddane kontroli raporty dotyczyły zastosowania wobec osób środków przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej oraz kajdanek.

Fakt zastosowania przez funkcjonariuszy w PSG w Terespolu środków przymusu bezpośredniego w okresie objętym kontrolą do dnia 30 czerwca 2013 r., dokumentowano zgodnie z zapisem § 16 rozporządzenia w książce służby prowadzonej w formie książki.

W związku z tym, że Zarządzenie nr KG-BP-Z-12/12 Komendanta Głównego z dnia 17 lutego 2012 r. zmieniające zarządzenie *w sprawie pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych* nałożyło z dniem 1 kwietnia 2012 r. wprowadzenie do użytku Centralnej Bazy Danych Straży Granicznej System Wspomagania Kierowania⁶, w dniu 28 czerwca 2012 r. Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej z dniem 1 lipca 2012 r. polecił granicznym jednostkom organizacyjnym prowadzić dokumentację służbową

2 Zwane dalej Zarządzeniem Nr 48;

3 Zwane dalej Wytycznymi Nr 8;

4 Zwana dalej PSG w Terespolu;

5 Program kontroli zatwierdzony przez Naczelnika WNIK nr 3162/13 z dnia 14.05.2013 r.

6 Centralna Baza Danych Straży Granicznej System Wspomagania Kierowania – zwana dalej CBD SG SWK;

w tym „Książkę służby” wyłącznie w systemie CBD SG SWK⁷. Powyższe jest zgodne z zaleceniami przesłanymi przez Dyrektora Zarządu Granicznego Komendy Głównej Straży Granicznej wg których należało stopniowo wprowadzać do użytkowania wyłącznie wersję elektroniczną „Książki służby”, a proces miał być zakończony do końca II kwartału 2012 r.⁸ W związku z powyższym w okresie od 1 lipca 2012 r. do 31 marca 2013 r. kontrolowana placówka fakt zastosowania przez funkcjonariuszy środków przymusu bezpośredniego dokumentowała w systemie CBD SG SWK.

/dowód akta kontroli nr 15 – 18, str. 64 - 67/

W poddanych kontroli dokumentach stwierdzono, że:

1) **Raporty** o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego sporządzone w PSG w Terespolu (za wyjątkiem jednego zdarzenia udokumentowanego w formie notatki służbowej z dnia 2 czerwca 2012 r., poz. 760/267/11/1 w „Ewidencji notatek służbowych sporządzonych przez funkcjonariuszy zespołu służby granicznej Placówek SG w trakcie wykonywania obowiązków służbowych”), **nie zostały zarejestrowane w urządzeniach ewidencyjnych** placówki zgodnie z § 17 załącznika do Decyzji Nr 59 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej w Straży Granicznej.⁹

/dowód akta kontroli nr 22, str. 107 - 130/

Z wyjaśnień przyjętych od Komendanta PSG w Terespolu wynika, że cyt. „(...) Z uwagi na to, że w rozporządzeniu nie zostały określone szczegółowe zasady ewidencjonowania ww. raportów, jak też nigdzie nie określono konkretnego - przeznaczonego do tych raportów urządzenia ewidencyjnego, w Placówce Straży Granicznej w Terespolu istniał następujący obieg ww. dokumentów: po sporządzeniu raportu o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego przez funkcjonariusza, raport był przekazywany Komendantowi Placówki Straży Granicznej w Terespolu, który zlecał swoim zastępcom lub osobom ich zastępującym zbadanie okoliczności użycia śpb. Następnie po przeprowadzonej weryfikacji Komendant PSG zapoznawał się z przedstawionymi wnioskami oraz przekazywał do przechowania zastępcom merytorycznie odpowiedzialnym za funkcjonariuszy, którzy zastosowali środki lub użyli broni palnej. Pozwoliło to, na skuteczne ustalenie okoliczności faktycznych oraz skuteczne zabezpieczenie sporządzonej na tą okoliczność dokumentacji służbowej. Informuję również, że w związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, notatki z użycia/wykorzystania środków przymusu bezpośredniego rejestruje się w Ewidencji notatek służbowych sporządzanych przez funkcjonariuszy Placówki SG w Terespolu w trakcie wykonywania obowiązków służbowych.”

/dowód akta kontroli nr 25, str. 137 - 139/

2) W raportach o użyciu środków przymusu bezpośredniego sporządzonych w dniach: **11.05.2012 r.** przez [REDAKTOWANE], **20.02.2012 r.** przez [REDAKTOWANE], **20.02.2012 r.** przez [REDAKTOWANE] funkcjonariusze nie zawierali informacji określonej w § 16 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia¹⁰ oraz informacji o sposobie realizacji przepisów

7 Polecenie Komendanta NOSG z dnia 28 czerwca 2012 r. fax nr NA-ZG-633/12 ;

8 Pismo Dyrektora Zarządu Granicznego fax KG-ZG-1561/WSG/ZA/12 z dnia 14 maja 2012 r.;

9 § 17 Dokumenty wytworzone w jednostkach lub komórkach organizacyjnych albo otrzymane przez tej jednostki lub komórki podlegają rejestracji w urządzeniach ewidencyjnych prowadzonych przez kancelarię lub w urządzeniach ewidencyjnych wydanych przez kancelarię właściwym osobom, niezależnie od formy, sposobu, miejsca ich wykonania, z zastrzeżeniem §18.

10 § 16 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia -Opis postępowania poprzedzającego zastosowanie środków

§ 2 rozporządzenia, a w szczególności ust. 1 i 2 wspomnianego paragrafu¹¹.
Odnosnie § 2 rozporządzenia analogiczna sytuacja dotyczy raportów o użyciu
środków przymusu bezpośredniego sporządzonych w dniach **18.10.2012 r.**
przez [REDAKTOWANO] **15.08.2012 r.** przez [REDAKTOWANO]
[REDAKTOWANO] **10.07.2012 r.** przez [REDAKTOWANO]
01.07.2012 r. przez [REDAKTOWANO] **30.05.2012 r.** przez [REDAKTOWANO]
[REDAKTOWANO]

/dowód akta kontroli nr 22, str. 107 -130/

Z wyjaśnień przyjętych od Komendanta PSG w Terespolu [REDAKTOWANO]
[REDAKTOWANO] wynika, że cyt. „(...) W zakresie braku informacji określonej w § 16 ust. 2 pkt 5
„Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie określenia
warunków i sposobu użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej ...”,
w raportach dotyczących zastosowania środków przymusu bezpośredniego
sporządzonych w dniu: **20.02.2012 r.** przez [REDAKTOWANO]
20.02.2012 r. przez [REDAKTOWANO], **11.05.2012 r.** przez [REDAKTOWANO]
[REDAKTOWANO] **10.07.2012 r.** przez [REDAKTOWANO] oraz w dniu
15.08.2012 r. przez [REDAKTOWANO] wyjaśniam, że postępowanie
funkcjonariuszy poprzedzające zastosowanie środków przymusu bezpośredniego
jest obligatoryjnie i każdorazowo badane pod kątem spełnienia warunków
określonych w ww. rozporządzeniu. Czynności weryfikacyjne ukierunkowane
są przede wszystkim na wyjaśnienie niejasności oraz ewentualnych błędów
i pomyłek stwierdzonych w sporządzanej dokumentacji służbowej. Pomimo,
że funkcjonariusze omyłkowo nie zawarli zapisów odnoszących się do § 16 ust. 2
pkt 5, w rzeczywistości zastosowanie środków przymusu bezpośredniego
zrealizowane było zgodnie z przepisami prawa. W pozostałych przypadkach
informacja opisująca postępowanie poprzedzające zastosowanie środków przymusu
bepośredniego, w mojej ocenie posiada swoje odzwierciedlenie w sporządzanych
raportach.”

/dowód akta kontroli nr 25, str. 137 - 139/

Biorąc pod uwagę powyższe wyjaśnienia, należy stwierdzić,
że funkcjonariusz oprócz znajomości przepisów dotyczących warunków i sposobu
użycia środków przymusu bezpośredniego, został w § 16 rozporządzenia
obowiązany do sporządzenia raportu z uwzględnieniem elementów, które zostały
określone w ust. 2 ww. paragrafu. Ujęcie w treści raportu informacji o zastosowaniu
np. w stosunku do osoby zatrzymanej w celu udaremnienia ucieczki kajdanek
jest szczególnym powodem zastosowania środka przymusu bezpośredniego, jednak
powyższe sformułowanie nie stanowi opisu postępowania poprzedzającego
zastosowania środków przymusu bezpośredniego. Ponadto nie ujmowanie w treści
sporządzanych raportów informacji wynikającej z dyspozycji § 2 ust. 1 i 2
rozporządzenia, a w szczególności faktycznych przyczyn odstąpienia od wezwania
osoby do zachowania zgodnego z prawem oraz uprzedzeniu
o użyciu środka przymusu bezpośredniego w połączeniu z brakiem opisu
postępowania poprzedzającego zastosowanie środków przymusu bezpośredniego,
może wykluczać, że zastosowanie środków przymusu bezpośredniego nastąpiło
zgodnie z przepisami w tym zakresie.

przymusu bezpośredniego;

|| § 2 ust. 1 Środki przymusu bezpośredniego mogą być stosowane po uprzednim wezwaniu
do zachowania się zgodnego z prawem oraz po bezskutecznym uprzedzeniu o ich użyciu; ust. 2
Funkcjonariusz może odstąpić od wyzwania osoby do zachowania zgodnego z prawem oraz od
uprzedzenia o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, jeżeli zwłoka groziłaby
niebezpieczeństwem dla: 1) życia lub zdrowia ludzkiego, 2) mienia, jeżeli jednocześnie bezpośrednio
jest zagrożone życie, zdrowie lub wolność człowieka.

3) W nw. raportach o użyciu środków przymusu bezpośredniego sporządzonych w dniach: 20.02.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; 20.02.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; 11.05.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; [REDAKTOWANE] a; 30.05.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; 02.06.2012 r. w formie notatki służbowej nr 760/267/11/1 przez [REDAKTOWANE]; 01.07.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; 10.07.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; [REDAKTOWANE] 15.08.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; [REDAKTOWANE], 21.09.2012 r. przez [REDAKTOWANE]; 18.10.2012 r. przez [REDAKTOWANE] znajdują się tylko adnotacje o zbadaniu przez przełożonego zasadności zastosowania środków przymusu bezpośredniego.

/dowód akta kontroli nr 22, str. 107 - 130/

Z wyjaśnień przyjętych od Komendanta PSG w Terespolu wynika, że cyt. „(...) W związku z użyciem środków przymusu bezpośredniego, Komendant Placówki Straży Granicznej w Terespolu zleca swoim zastępcom merytorycznie odpowiedzialnym za pion graniczny i dochodzeniowo – śledczy zweryfikowanie podjętych czynności. Zastępca Komendanta PSG w Terespolu ds. operacyjno – śledczych bada użycie środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej pod kątem spełniania wymogów formalnych i zgodności ich użycia z obowiązującymi przepisami prawa, natomiast Zastępca Komendanta PSG w Terespolu ds. granicznych analizuje użycie środków przymusu w oparciu o zasadność, warunki i sposób ich zastosowania oraz czynności funkcjonariuszy w toku użycia środków. Analizy i weryfikacje dokonuje się w oparciu o sporządzoną dokumentację, tj. raport z użycia śpb, notatki służbowe, meldunki w ramach służb dyżurnych oraz jeżeli jest to możliwe zapisy monitoringu przemysłowego. Jednocześnie zaznaczam, że mój zapis na raporcie funkcjonariusza z użycia środków przymusu bezpośredniego co do zasadności ich użycia stanowi potwierdzenie kompleksowego zbadania całości materiału i jest oceną sposobu wykonywania czynności w zakresie usankcjonowanym w § 17 „Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie określenia warunków i sposobu użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej ...”.

/dowód akta kontroli nr 25, str. 137 - 139/

4) Na raporcie z dnia 11.07.2012 r. sporządzonym przez [REDAKTOWANE] brak jest adnotacji o zbadaniu przez przełożonego zasadności, warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego o czym jest mowa w § 17 rozporządzenia¹².

/dowód akta kontroli nr 22, str. 114/

Z wyjaśnień przyjętych od Komendanta PSG w Terespolu wynika, że cyt. „(...) W dniu 11 lipca 2012 r. w związku z moją absencją, obowiązki Komendanta Placówki Straży Granicznej w Terespolu pełnił [REDAKTOWANE]. W związku z powyższym pełniący obowiązki Komendanta Placówki Straży Granicznej w Terespolu – [REDAKTOWANE] zlecił zbadanie zasadności użycia środków przymusu bezpośredniego [REDAKTOWANE] pod kątem spełniania względów formalnych i zgodności ich z prawem, natomiast zgodność użycia środków przymusu w oparciu o zasadność, warunków i sposobu zastosowania oraz czynności funkcjonariuszy analizował osobiście. W związku z tym dokonując w swoim zakresie weryfikacji i jednocześnie zasięgając opinii [REDAKTOWANE], potwierdził zasadność i zgodność z przepisami prawa w zakresie kompetencji Komendanta Placówki Straży Granicznej w Terespolu.”

/dowód akta kontroli nr 25, str. 137 - 139/

¹² Przełożony jest obowiązany każdorazowo zbadać zasadność, warunki i sposób zastosowania środków przymusu bezpośredniego przez podległych mu funkcjonariusz.

Odnosząc się do wyjaśnień zawartych w pkt. 3 i 4 należy wskazać, że rozporządzenie nie określa formy i sposobu udokumentowania czynności polegającej na zbadaniu zasadności, warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, niemniej jednak taka czynność wykonana zgodnie z zasadą pisemności jednoznacznie wskazuje na jej wykonanie. Ponadto zachowanie takiej formy wskazuje na rzetelne przeprowadzenie czynności, w tym wypadku związanej z badaniem zastosowania środków przymusu bezpośredniego w oparciu o reguły zawarte w rozporządzeniu. Natomiast naniesienie precyzyjnych zapisów takich działań wyklucza domniemanie, że czynności tej nie wykonano.

5) W raporcie o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego sporządzonym w dniu 11 maja 2012 r. przez [REDAKTOWANE], nie wskazano na czym polegało nie wykonywanie poleceń przez cudzoziemców czym nie wypełniono dyspozycji § 16 ust. 2 pkt 4 w zakresie szczególnych powodów zastosowania w tym wypadku kajdanek. Ponadto zdarzenie udokumentowano określając czas jako dzień (data) nie precyzując godziny.

Rozporządzenie wprowadzicie w § 16 ust. 2 pkt 2 mówi o określeniu czasu, jednakże wskazanie godziny jest istotnym elementem w tego rodzaju zdarzeniach. Przemawia za tym również znaczenie tego słowa.¹³

/dowód akta kontroli nr 22, str.120/

Analogiczna sytuacja w zakresie określenia czasu wystąpiła w raporcie sporządzonym w dniu 01.07.2012 r. przez [REDAKTOWANE] oraz 18.10.2012 r. przez [REDAKTOWANE].

/dowód akta kontroli nr 22, str. 118, 108/

W kontrolowanych przypadkach zastosowania środka przymusu bezpośredniego nie wystąpiły okoliczności, które obligowałyby funkcjonariuszy do podejmowania działań o których mowa w § 15 rozporządzenia¹⁴.

Informacje w formie meldunków sytuacyjnych oraz wpisów zdarzeń do CBD SG SWK o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego zostały przekazane służbie dyżurnej operacyjnej Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w rozumieniu Zarządzenia Komendanta Głównego SG nr 48 i Wytycznych Komendanta NOSG nr 8, mimo iż w załączniku Nr 3 *Instrukcja opracowywania meldunków Rozdział 2 Sposób redagowania zdarzeń podlegających meldowaniu* w pkt 22 **Użycie środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy** wskazano, że cyt. "W ustępie tym należy ujmować użycie środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków

13 **Czas** - chwila, moment, miejsce, data, godzina, początek, pora, środek, termin - wg Wielkiego Słownika Wyrazów Bliskoznacznych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, str. 103

14 § 15 ust. 1. Jeżeli wskutek zastosowania środka przymusu bezpośredniego nastąpiło zranienie osoby, a w przypadku zastosowania indywidualnego chemicznego środka obездwładniającego nastąpiło silne podrażnienie błon śluzowych, funkcjonariusz jest obowiązany:

1) natychmiast udzielić tej osobie pierwszej pomocy, a w razie potrzeby spowodować podjęcie wobec niej medycznych działań ratowniczych, w rozumieniu przepisów o Państwowym Ratownictwie Medycznym,

2) niezwłocznie powiadomić o zdarzeniu bezpośredniego przełożonego.

2. Medyczne działania ratownicze, w rozumieniu przepisów o Państwowym Ratownictwie Medycznym, podejmuje się zawsze w stosunku do kobiety ciężarnej, wobec której użyto środka przymusu bezpośredniego.

3. Jeżeli w wyniku użycia środka przymusu bezpośredniego nastąpiła śmierć osoby, funkcjonariusz jest obowiązany do zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia i niedopuszczenia na to miejsce osób postronnych oraz, w miarę możliwości, do ustalenia świadków zdarzenia, natomiast właściwy terenowy organ Straży Granicznej niezwłocznie zawiadamia o tym bezpośredniego przełożonego oraz prokuratora.

przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej, jeżeli osoba, wobec której zastosowano środek przymusu bezpośredniego doznała obrażeń.”

Stwierdzone w toku kontroli uchybienia mają charakter formalny polegający na nieujmowaniu w raportach precyzyjnych zapisów związanych ze zdarzeniami podczas których stosowano środki przymusu bezpośredniego.

Ocena

Zespół kontrolny ocenił:

- 1) **Pozytywnie z uchybieniami** dokumentowanie faktu użycia środków przymusu bezpośredniego.

Powyższe wynika z faktu:

- a) **niezarejestrowania dziesięciu raportów poddanych kontroli w urządzeniach ewidencyjnych placówki,**

odpowiedzialność za powyższe ponosi:

- Komendant PSG w Terespolu [REDACTED]

- b) **w trzech przypadkach funkcjonariusze nie ujęli w raportach opisu postępowania poprzedzającego zastosowanie środka przymusu bezpośredniego o czym jest mowa w § 16 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia,**

odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponoszą:

- [REDACTED]

- [REDACTED]

- [REDACTED]

oraz z tytułu nadzoru:

- Komendant PSG w Terespolu [REDACTED]

- 2) **Pozytywnie z uchybieniami** zbadanie przez przełożonych funkcjonariuszy zasadności, warunków i sposobu zastosowania środków przymusu bezpośredniego.

Za powyższą oceną przemawia fakt, że w jedenastu raportach przełożony zamieszczając adnotację potwierdzającą fakt zbadania zasadności zastosowania środków przymusu bezpośredniego nie odniósł się co do sposobu i warunków użycia środków przymusu bezpośredniego przez podległych funkcjonariuszy.

Odpowiedzialność za stwierdzone w toku kontroli uchybienia ponosi:

- w dziesięciu przypadkach Komendant PSG w Terespolu [REDACTED]

- w jednym przypadku ówczesny Zastępca Komendanta PSG w Terespolu [REDACTED]

- 3) **Pozytywnie** oceniono adekwatność użycia środków przymusu bezpośredniego do sytuacji określonych od § 4 do § 14 b rozporządzenia.

- 4) Nie stosowano miernika związanego z podejmowaniem działań o których

mowa w § 15 rozporządzenia w przypadku zastosowania środka przymusu bezpośredniego z uwagi na brak takich sytuacji w przypadkach poddanych kontroli.

- 5) Nie stosowano miernika związanego z udokumentowaniem strzałów ostrzegawczych z uwagi na brak takich sytuacji w przypadkach poddanych kontroli.
- 6) Nie stosowano miernika związanego z oceną realizacji czynności przez funkcjonariusza określonych w § 19 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia z uwagi na brak takich sytuacji w przypadkach poddanych kontroli.
- 7) **Pozytywnie** oceniono przekazywanie informacji o użyciu środków przymusu bezpośredniego oraz oddaniu strzału ostrzegawczego służbie dyżurnej operacyjnej NOSG w rozumieniu Zarządzenia Komendanta Głównego SG nr 48 i Wytocznych Komendanta NOSG nr 8.

WNIOSKI

1. Komendant Placówki SG w Terespolu w przypadku użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego wzmoży nadzór nad dokumentowaniem i ewidencjonowaniem takich zdarzeń przez podległych funkcjonariuszy z uwzględnieniem wyczerpujących informacji, określonych między innymi w Rozdziale 4 ww. ustawy.
2. W związku z wejściem w życie (w trakcie trwania kontroli) z dniem 5 czerwca 2013 r. nowej ustawy z dnia 24 maja 2013 r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 628), odstąpiono od formułowania zaleceń w zakresie pozostałych stwierdzonych uchybień.

VI. Fakt przeprowadzenia kontroli w trybie zwykłym odnotowano w Książce kontroli Placówki Straży Granicznej w Terespolu – wg. opisu nr 28/2003, pod pozycją nr 3/2013.

VII. Na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 3 w związku z art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej* (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia kierownik jednostki kontrolowanej prześle informację o sposobie wykonania zaleceń wykorzystania wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

KOMENDANT
Placówki Straży Granicznej
w Terespolu

.....

(podpis kierownika jednostki kontrolującej)

Wykonano w 2 egzemplarzach

Egz. nr 1 – Komendant Placówki SG w Terespolu

Egz. nr 2 – aa.

Sporządził i wykonał: zespół kontrolny tel. 6655357

Dnia 07.11.2013 r.